

PREEKLAMPSİ TEDAVİSİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

PERİNATOLOJİ
UZMANLARI
DERNEĞİ

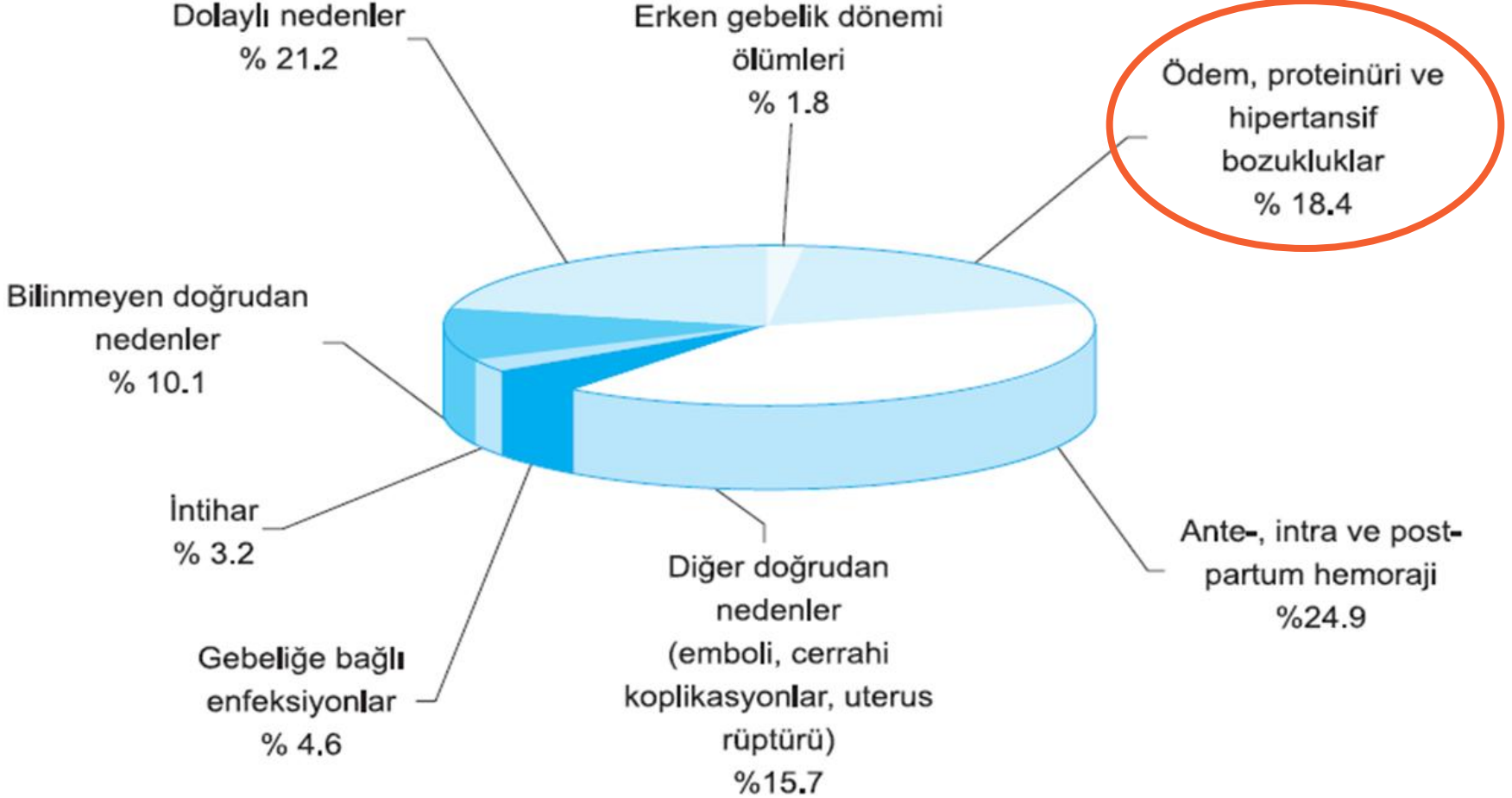
Prof.Dr. FİLİZ F. BİLGİN YANIK

GEBELİK ve HİPERTANSİYON

- Gebelikte insidans % 5-10
Tüm dünyada: 10 milyon kadın/yıl
- Maternal ve perinatal mortalite ve morbidite nedeni
- Ablasyo plasenta / ABY / İKK / KC yetmezliği / KC rüptürü / AC ödemi / DIC / Eklampsi

TÜRKİYE ULUSAL ANNE ÖLÜMLERİ ÇALIŞMASI 2005

Anne Ölüm Nedenleri

GEBELİK ve HIPERTANSİYON

- 1) Preeklampsi / Eklampsi
- 2) Kronik HT
- 3) Kronik HT zemininde gelişen PE/E
- 4) Gestasyonel HT

ACOG Task Force on Hypertension in Pregnancy 2013

GESTASYONEL HİPERTANSİYON

- Sistolik TA ≥ 140 ve/veya diastolik TA ≥ 90 mmHg
- 20. haftadan sonra ortaya çıkar
- TA en geç postpartum 12 hafta içerisinde normale döner
- Proteinüri veya organ fonksiyon bozuklukları yoktur

PREEKLAMPSİ

- Gebeliğe özgü, çeşitli organ veya sistemleri etkileyebilen, progresif bir bozukluk
- Genellikle 20. haftadan sonra ortaya çıkan hipertansiyon ve proteinüri/organ fonksiyon bozuklukları
- Tablo hafif veya şiddetli
- Gerçek tedavisi doğum

ACOG Task Force on Hypertension in Pregnancy 2013

HELLP SENDROMU

- Hemoliz (H)
- KC enzimlerinde yükselme
(EL-elevated liver enzymes)
- Trombositopeni (LP-low platelets)

EKLAMPSI

Preeklampsi

+

Jeneralize tonik-klonik
konvulsiyon /Koma

GEBELİK VE HİPERTANSİYON

2012-2013: 1532 Doğum
Gebelik ve HT

Gestasyonel HT	24	%1,6
Preeklampsi	42	%2,7
HELLP	1	%0,06
Eklampsi	2	%0,1
Kronik HT	5	%0,3
<u>Süperempoze Preeklampsi</u>	<u>1</u>	<u>%0,06</u>
İnsidans	75/1532	%4,9

PREEKLAMPSİ RİSK FAKTÖRLERİ

- Anne yaşı (<20, >40)
- Nulliparite
- Sistemik vasküler hastalıklar
(Kronik HT, SLE, DM, renal hastalıklar)
- Preeklampsi veya eklampsi öyküsü
- Aile hikayesi
- Çoğul gebelik
- Gestasyonel trofoblastik hastalık
- Fetal hidrops

PREEKLAMPSİ ETİYOPATOGENEZ

- Trofoblast invazyon defekti
- İskemik plasenta
- Antianjiyogenik faktörler
  - Soluble fms like tyrosine kinase (sFlt-1)
  - Soluble endoglin (sEng)
- Endotel disfonksiyonu
- Multiorgan yetmezlik

PREEKLAMPSİ ETİYOPATOGENEZ

Plasenta Fetus? Anne

Endotel Aktivasyonu

Vazospazm

- Hipertansiyon
- Konvulziyon
- Oligüri
- Ablasyo
- KC iskemisi

Kapiller

Permeabilitede ↑

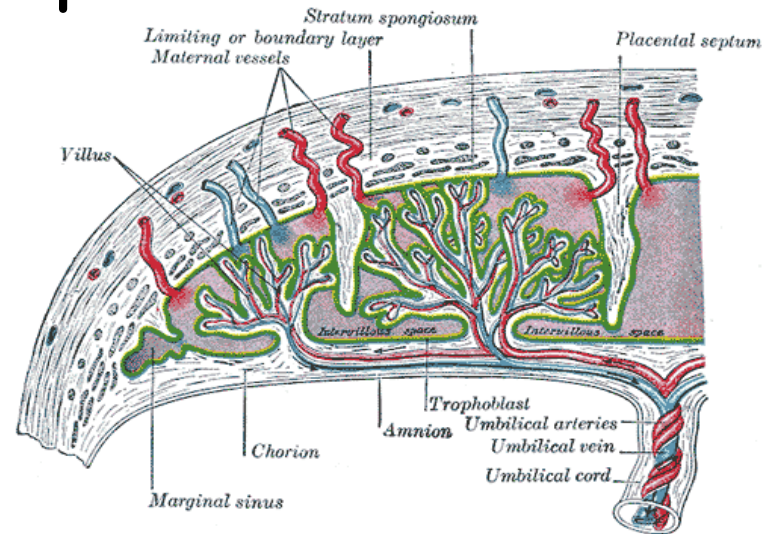
- Ödem
- İntravasküler volum ↓
- Hemokonsantrasyon
- Proteinüri

Koagulasyonun
Aktivasyonu

- Trombositopeni

PREEKLAMPSİ ETİYOPATOGENEZ

- sFlt -1 (VEGF ve PlGF reseptörü)
- sEng (TNF-beta ko-reseptörü)
- TNF-alfa → AT1-AA (otoantikör)
- Endotelin-1 ↔ ET_A reseptörü
- sHbF

PREEKLAMPSİ ETİYOPATOGENEZ

➤ Evre I: Erken dönemde plasentasyon problemi

*İlk kez gebelikle karşılaşma, *trofoblast yükü, *genetik faktörler, *maternal immünolojik maladaptasyon

→ Plasental iskemi/reperfüzyon, oksidatif stres ve toksik faktörlerin salınımı →

➤ Evre II: Geç dönemde aşırı maternal sistemik inflamatuvar yanıt ve endotel disfonksiyonu

*Maternal genetik yatkınlık, *sistemik vasküler hastalıklar

PREEKLAMPSİ

HİPERTANSİYON

- STA $\geq$ 140 mmHg
- DTA $\geq$ 90 mmHg

PROTEİNÜRİ

- $\geq$ 300 mg/24 sa
- İdrar protein/kreatinin $\geq$ 0,3
- Spot idrarda $\geq$ 1+
- Spot idrarda $\geq$ 30 mg/dL

- Trombositopeni $<$ 100000/mm³
- KC fonksiyon bozukluğu (AST /ALT $>$ normalin 2 katı)
- Böbrek fonksiyon bozukluğu (kreatinin $\geq$ 1,2 mg/dL veya serum kreatinin düzeyinin en az 2 katına çıkması)
- Pulmoner ödem veya siyanoz
- Baş ağrısı, görme bulanıklığı

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ %1

ACOG Task Force on Hypertension in Pregnancy 2013

- STA ≥ 160 ve/veya DTA ≥ 110 mmHg
- Trombositopeni $< 100000/mm^3$
- KC fonksiyon bozukluğu (AST /ALT $\geq$ normalin 2 katı)
- Epigastrik veya sağ üst kadranda ağrısı
- Serum kreatinin $\geq 1,2$ mg/dL veya serum kreatinin düzeyinin artarak en az 2 katına çıkması
- Pulmoner ödem veya siyanoz
- Baş ağrısı, görme problemleri

*ACOG 2013: Proteinüri miktarı / Oligüri / IUBK

→ şiddetli preeklampsi kriterleri arasından çıkarttı*

HELLP ve **Eklampsi** ayrıca tanımlanmakta

PREEKLAMPSİ

- Geç PE $\geq$ 34 hf
- Erken PE $<$ 34 hf (%10)
- Postpartum PE (%5)

PREEKLAMPSİ ÖNLEM

- Erken preeklampsi ve <34 hf doğum öyküsü
- Birden fazla preeklampsi öyküsü
- Kr HT (süperempoze PE riski) ?

→ geç 1. TM'de 60-80 mg/gün Aspirin

ACOG Task Force on Hypertension in Pregnancy 2013

HAFİF BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ <37 hf

İlk değerlendirme hastanede yatırılarak yapılmalı, daha sonra ayaktan da izlenebilir

- Maternal semptomlar
- TA takibi
- AÇİ
- TİT, 24 saatlik idrarda protein
- Tam kan sayımı, ALT, AST, LDH, indirek bilirubin, kreatinin
- Fetal iyilik halinin değerlendirilmesi
Fetal biyometri, ASİ, NST, BFP, Doppler

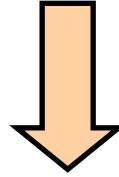
HAFİF BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ <37 hf

İlk değerlendirme sonrasında izlem:

- Haftalık trombosit/kreatinin/KC enzim düzeyleri
- Haftada iki kez fetal iyilik halinin değerlendirilmesi
Fetal biyometri, ASI, NST, BFP, Doppler
- Preeklampsi tanısı konulduktan sonra proteinüri miktarının tekrar değerlendirilmesi gerekmez***
- Günlük aktivitelerin kısıtlanması önerilir
- Antihipertansif tedavi önerilmez
- Tuzsuz diyet önerilmez
- <34 hf → Antenatal steroid önerilir

HAFİF BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ

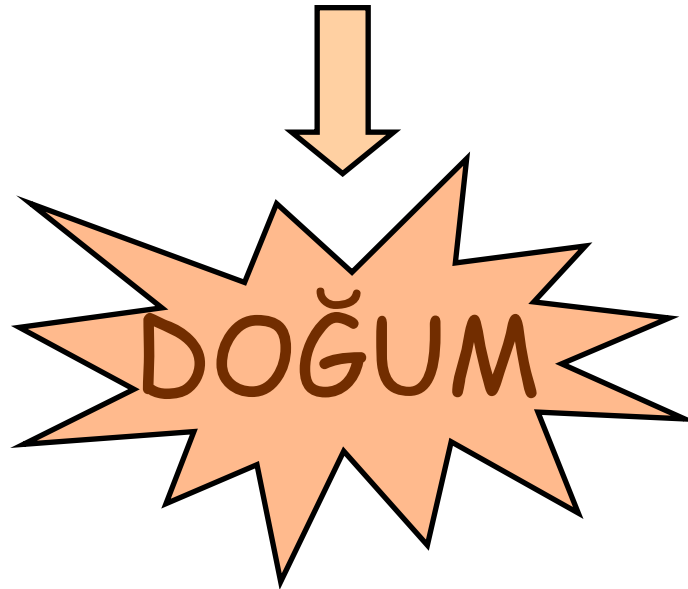
≥ 37 hf

HYPITAT Çalışması, Lancet 2009
HYPITAT-II Çalışması, Lancet 2015

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ

- Fetus yaşam sınırı altında (<24 hf?)
  - ≥ 34 hf
- Anne veya fetusun durumunda bozulma

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ <34 hf

- Hastanede ilk değerlendirme sonrası seçilmiş olgular tersiyer merkezlerde takip edilebilir
- Maternal semptomların sorgulanması
- 4 saatte bir KB ölçümü
- AÇİ
- Trombosit/kreatinin/KC enzim düzeyleri ($\geq 2x/hf$)
- Fetal iyilik halinin ve büyümenin değerlendirilmesi
- Antenatal steroid
- Şiddetli HT durumunda antihipertansif tedavi
- Eklampsi proflaksisi için MgSO₄

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PE

2. Trimesterde Bekleme Yaklaşımı

- Olguların 1/4 - 2/3 'ünde HELLP, ABY, dekolman, AC ödemi, eklampsi gibi ciddi komplikasyonlar izlenebiliyor
- Perinatal yaşam şansı
  - Tanı <23 hf , %0
  - 23-23+6 hf, %18
  - 24-24+6 hf, %58
  - 25-25+6 hf, %70**
  - 26-26+6 hf, %90**; ancak uzun dönem sekel riski de yüksek

Bombrys AE, ve ark. AJOG 2008

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ 28-34 hf

- Odendaal HJ, ve ark. Obstet Gynecol 1990: Şiddetli HT, n=38, RKÇ → Latent süre 7,1 gün
- Sibai BM, ve ark. AJOG 1994: Şiddetli HT, n=95, RKÇ → Latent süre 15,4 gün (max 36 gün)
- Magee LA, ve ark. Hypertens Pregnancy 2009: Gözlemsel çalışmaların sistematik derlemesi, 41 Ç: latent süre 7-14 gün, ciddi maternal komplikasyon oranı <%5
- Vigil-de Gracia P, ve ark. AJOG 2013 - **MEXPRE Latin Çalışması**: Şiddetli bulgularla seyreden PE, n=267, RKÇ → Latent süre 2,2 güne karşın 10,3 gün; beklenen grupta SGA ve dekolman oranı daha fazla; beklemenin yenidoğan açısından yararı gösterilememiş.

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ 24-34 hf Çocukların Uzun Dönem Sonuçları

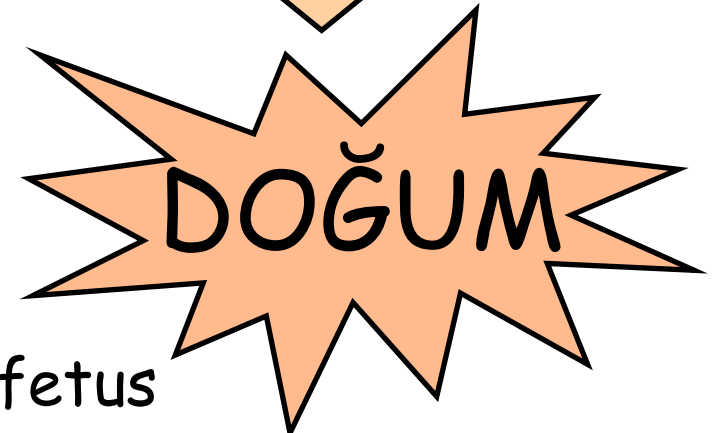
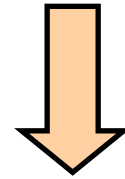
- Van Wassenaer AG, ve ark, AJOG 2011. Pre-eclampsia Eclampsia Trial Amsterdam - **PETRA**
- Bekleme yaklaşımı uygulanan gebelik+HT (GHT-Eklampsi) olguları
  - Doğumda ortalama gebelik yaşı: 31,4 hf
  - %91 SGA
  - 4,5 yaşında: IQ düşüklüğü: %30 (toplumda %16); özel eğitim gereksinimi %7 (toplumda %1)

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ 24-34 hf Seçilmiş Olgularda Bekleme Yaklaşımı

- Sadece laboratuvar bulguları mevcut, ve 48 saat içerisinde iyileşmişse (ALT/AST yüksekliği, trombositopeni gibi)
- Sadece şiddetli HT varlığında, antihipertansif tedaviye yanıt alınabiliyorsa

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ <34 hf

- Maternal hemodinamik instabilite
- Tedaviye yanıtızsız şiddetli HT
- Baş ağrısı, görme problemleri, epigastrik ağrı
- Pulmoner ödem
- Böbrek yetmezliği
- KC enzimlerinde progresif artış
- Trombosit sayısında progresif azalma
- Koagulopati (DIC)
- HELLP sendromu
- Eklampsi
- Fetal distres, ciddi IUBK
- PTE, EMR, Ablasyo plasenta, iu ex fetus

ŞİDDETLİ BULGULARLA SEYREDEN PREEKLAMPSİ SEMPTOMATİK TEDAVİ

- ❖ Anti-hipertansif tedavi
(TA <160/110 mmHg altında tutulmalı)
- ❖ Eklampsi proflaksisi
- ❖ Sıvı regülasyonu
(Saatte en az 30 cc idrar çıkışı sağlanmalı)
- ❖ Trombosit/ TDP/ Eritrosit Tx

PREEKLAMPSİ

ANTIHIPERTANSİF TEDAVİ

Şiddetli hipertansiyonda endikedir

Sistolik TA ≥ 160 mmHg / diastolik TA ≥ 110 mmHg

Postpartum Sistolik TA ≥ 150 mmHg / diastolik TA ≥ 100 mmHg

❖ Nifedipin

Nidilat 10mg jelatin kaps.

Adalat/Kardilat 10mg tb. (3x1 - 4x1 - 3x2 tb.)

10-20mg po/30dk, max 50mg

❖ Hidralazin

Apresoline 20mg amp.

5-10mg iv bolus/15-20dk, max 30mg

❖ Labetalol

Trandate 200mg tb. (2x1/2 - 2x1 tb.)

20-40mg iv bolus/10-15dk, max 220mg

PREEKLAMPSİ ANTIHIPERTANSİF TEDAVİ

- p.o. Nifedipin
- i.v. Hidralazin
- i.v. Labetalol
- i.v. / p.o. Nimodipin
Nimotop 10mg/50mL flakon
1 mg/sa iv infüzyon (ilk 2 sa), sonra 2 mg/sa
Nimotop 30 mg tb (6x2 tb)
- p.o. Amlodipin (Amlodis/Norvasc 5-10 mg tb)

EKLAMPSİ PROFLAKİSİ: **MgSO₄**

- Şiddetli bulgularla seyreden preeklampside endikedir.
- Tanı konulduğunda başlanır, doğum için beklenecek ise 48 saat devam edildikten sonra kesilebilir; antenatal dönemde 5-7 günden fazla kullanımı önerilmez.
- Doğum eyleminde, indüksiyon öncesinde veya C/S öncesinde tekrar başlanır.

MAGPIE Çalışması, Lancet 2002

ACOG Task Force on Hypertension in Pregnancy 2013

EKLAMPSİ PROFLAKİSİ/TEDAVİSİ

MgSO₄

MgSO₄ ampul: 10cc %15'lik MgSO₄ içerir.

- Yükleme dozu:
4-6g - 15-20dk içinde iv
Gerekirse 15 dk sonra tekrar 2g iv
- İdame dozu:
1g/sa - 2g/sa iv infüzyon
Serum düzeyi 4-7 meq/L arasında olmalı
(= 4,8-8,4 mg/dL / 2-3,5 mmol/L)

Postpartum 12-24 sa devam edilir.
(veya 100cc/sa idrar çıkışı olana dek)

MgSO4 Tedavisinde Hasta İzlemi

- ❖ Nabız
- ❖ TA
- ❖ Solunum sayısı
- ❖ Derin tendon refleksleri
- ❖ İdrar çıkışı (4 saatte en az 100 cc olmalı)

Serum MgSo4 düzeyi 10 meq/L civarına ulaştığı zaman DTR kaybı izlenir, >10 meq/L olduğunda solunum felci ve takiben kardiyak arrest gelişir.

Tedavi: Ca-gluconate 1g i.v.

Şiddetli Bulgularla Seyreden Preeklampside Sıvı Regülasyonu

RCOG Kılavuzu:

- Rejiyonel anestezi veya hidralazin tedavisinden önce 500cc kolloid solusyonu (Dekstran 40, Albumin, Plazma, Hemaksel)
- Sıvı idamesi için kristaloidler: 85cc/sa veya çıkardığı+30cc/sa

Hypertensive disorders of pregnancy. Maternal and Child Health. Health Evidence Bulletins

- Şiddetli preeklampside plazma volumunu arttırmaya yönelik tedavilerin yararı konusunda yeterli kanıt yok.
- Volum yüklenmesi, pulmoner ve serebral ödeme yol açabilir.

HELLP SENDROMU

- Tedavide steroid (deksametazon) kullanımının yararı net olarak gösterilememiştir
  - *Fonseca JE, et al, AmJObstetGynecol 2005
  - *Katz L, et al, AmJObstetGynecol 2008
- Ekulizumab (kompleman protein C5 inhibitörü) kullanılması ile bulgular 16 gün kadar baskılanmıştır

DOĞUM ŞEKLİ

Preeklampsi / HELLP Sendromu / Eklampsi C/S endikasyonu değildir !

- Şiddetli preeklampsi <30 hf, Bishop skoru uygunsuz, ve hasta doğum eyleminde değil ise;
- Şiddetli preeklampsi <32 hf, IUBK mevcut ve Bishop skoru uygunsuz ise;

C/S tercih edilebilir !

Sibai, Obstet Gynecol 2003; 102:181-92

* Cerrahi girişimlerde trombosit sayısı 50000/mm³ üzerinde olmalı, dren konulması ihmal edilmemeli !

PREEKLAMPSİ VE HELLP SENDROMUNDA POSTPARTUM YÖNETİM

- TA takibi, AÇİ, semptomlar, laboratuvar bulguları
- NSAİ ajanlar hipertansiyonu arttırabilir
- TA $\geq$ 150/100 mmHg → Antihipertansif tedavi (ACOG Task Force on Hypertension in Pregnancy 2013)
- MgSO₄ başlandıysa, pp 24 sa devam edilir
- TA kontrol altında, semptomlar yok ve laboratuvar bulguları normal ise hasta TABURCU edilebilir.

POSTPARTUM HT / PREEKLAMPSİ

- Postpartum 3-10. günlerde ortaya çıkabilir
- 2 hafta-6 aya kadar TA yüksek seyredebilir
- NSAİ ajanlar hipertansiyonu arttırabilir
- $TA \geq 150/100$ mmHg → Antihipertansif tedavi

ACOG Task Force on Hypertension in Pregnancy 2013

GEBELİK ve PUERPERIUMDA VTE

- Daha önce geçirilmiş tek VTE +
- Herhangi bir nedenle antenatal DMAH kullanım ihtiyacı

Yüksek Risk
En az altı hafta postnatal profilaktik DMAH

- Doğumda sezaryen ihtiyacı
- Kalıtsal veya akkiz asemptomatik trombofili
- Obezite (BMI >40 kg/m²)
- Uzun süreli hastanede yatış
- Eşlik eden tıbbi hastalıklar (kalp veya akciğer hastalıkları, SLE, kanser, inflamatuvar bağırsak hastalığı veya inflamatuvar poliartropati gibi inflamatuvar rahatsızlıklar, nefrotik sendrom-proteinüri >3 g/gün, orak hücreli anemi, intravenöz ilaç kullanımı gerektiren hastalıklar gibi)

Orta Risk
En az yedi gün postnatal profilaktik DMAH
Eğer devam eden veya üçten fazla risk faktörü varsa DMAH ile daha uzun süreli venöz tromboprofilaksiyi düşün

- 35 yaş üstü
- Obezite (BMI >30 kg/m²)
- Parite ≥3
- Sigara kullanımı
- **Elektif sezaryen**
- **Doğum sürecinde herhangi bir cerrahi girişim**
- Belirgin variköz venler
- Sistemik enfeksiyon
- İmmobilizasyon
- **Preeklampsi**
- Forseps girişimle doğum
- Uzamış doğum (>24 saat)
- 1 litre üzeri postpartum kanama veya kan transfüzyonu

İki veya daha fazla risk faktörü

İkiden az risk faktörü

Düşük Risk
Mobilize et ve dehidratasyondan kaçın

PREEKLAMPSİ UZUN DÖNEM RİSKLER

- Sonraki gebeliklerde tekrarlama riski
  - Erken şiddetli preeklampside %25-65
  - Şiddetli bulgular yoksa %5-7
- Kr HT (RR=3,70*)
- KAH (RR=2,16*)
- SVO (RR=1,81*)
- VTE (RR=1,79*)
- DM riski
- Böbrek yetmezliği riski

* Bellamy L, et al, BMJ 2007

ÖZET: PREEKLAMPSİDE YÖNETİM (1)

- Hipertansif gebe hastaneye yatırılarak hastalığın şiddeti değerlendirilmelidir
- Hafif preeklampsi 37. haftaya kadar yakın takip ile beklenebilir
- Şiddetli bulgular gösteren preeklampsi 34 hf ve üzerinde doğurtulmalıdır; 24 hafta altında ise gebeliğin sonlandırılması önerilir
- 24-34 hf, şiddetli bulgular gösteren preeklampside uygun olgularda tersiyer merkezlerde bekleme yaklaşımı tercih edilebilir, fetal AC matürasyonu için steroid önerilir
- 24-34 hf, şiddetli bulgular gösteren preeklampside maternal, fetal veya obstetrik endikasyonlar varsa doğum gerçekleştirilir

ÖZET: PREEKLAMPSİDE YÖNETİM (2)

- HELLP Sendromunda hemen doğum tercih edilir. Uygun olgularda 24-34 hafta arasında fetal AC matürasyon indüksiyonu için 48 saat beklenebilir?
- Şiddetli hipertansiyonda antihipertansif tedavi endikedir
- Şiddetli bulgular gösteren preeklampside, eklampsi proflaksisi için MgSO₄ verilmelidir
- Uygun olgularda **vajinal doğum** tercih edilmelidir
- Postpartum takip son derece önemlidir

